

Politik Bilim

Üretim merkezi olmayı sürdürebilmek...

Aykut Göker

Daha önce de sözünü ettim; imalât sanayiimiz belli bir yetenek düzeyini yakalamıştır. Hattâ, teknoloji yoğunluğuna göre yapılan sanayi sınıflamalarına göre, 'orta-yüksek teknoloji' sanayi dalları arasında sayılan otomotiv ve yan sanayii ile beyaz eşya ve makina imalât sanayilerinde ve 'yüksek teknoloji' sanayi dalları arasında sayılan tüketici elektroniğinde Türkiye'nin bir üretim merkezi konumunda olduğu da söylenebilir. Otomotiv ve yan sanayiinin ürünleri ihracatımızda ilk sırayı alıyor. Beyaz eşyada ve tüketici elektroniğinde Avrupa pazarlarında önemli bir paya sahibiz. Makina imalât sanayiinin bazı dallarında yurtdışından özel siparişler alınabiliyor. Bunlara, eğer elimizden kaçırıp kapatılma riskiyle karşı karşıya bırakmazsak, 'orta-düşük teknoloji' sanayiler arasında sayılan çelik sanayiimizi de katabiliriz. (Ülkemizde ihracat ve istihdam açısından önemli bir ağırlığı olan tekstil, konfeksiyon ve gıda sanayileri düşük teknoloji sanayiler sayılıyor.)

BAŞKA YETENEKLER KAZANABİLMEK...

Kazanılan üretim merkezi konumunun tabî ki sürdürülmesi istenir; ama, çok kez yazdığım gibi, bunun şartları var: Sanayimizin her şeyden önce küresel ölçekte bir rekabet üstünlüğü olması ve bunu sürdürebilmesi gerekir. Türkiye ucuz işçilikle ya da çevreyi kirletme pahasına bu üstünlüğü kazanamaz; kazanması da istenemez. Doğal kaynaklarımız, bazı sanayi dalları dışında, Türkiye'nin rekabet üstünlüğünü sürdürmesine tek başına yetmez. AB için de geçerli olan bu verili koşullarda, Türkiye'ye söz konusu üstünlüğü kazandıracak tek şey, imalât yeteneğini tamamlayacak olan, yeni ürünler, üretim yöntemleri, yeni sistemler geliştirme becerisini güçlendirmesi ve bu becerisini kendi bilimsel ve teknolojik araştırma-geliştirme (ARGE) yeteneğine dayandırabilmesidir. Ürünlerin ve üretim yöntemlerinin bilim ve teknoloji muhtevâları arttıkça, sanayi sektörlerinde net katma değer yaratılması da, ağırlıklı olarak, ARGE süreçlerine kaymıştır. Artık, ARGE sürecindeki üstünlük ve bu süreç sonunda ortaya konan bulguları-bilgileri pazarlanabilir yeni ürünler, üretim yöntemleri ve yeni sistemlere dönüştürmedeki (inovasyon) yetkinlik dünya pazarlarındaki rekabet üstünlüğü yarışında belirleyici olmaktadır.

EYVAH Kİ..

İmalât sanayiimizin saydığım dallarında, son yıllarda, ARGE ve inovasyon süreçlerinde yetenek kazanma yönünde, ciddî çabaların olduğuna yine bu köşede birçok kez değindim. Örneğin, CBT'nin 30 Nisan 2005 tarihli sayısında otomotiv sanayiimizin çabalarından söz etmiştim. Bu kez de, 13 Temmuz tarihli Cumhuriyet Gazetesi'nde, tüketici elektroniğinin önde gelen firmalarından Vestel'in iki yıllık bir lâboratuvar çalışması sonucu, cep telefonu ve bilgisayar gibi cihazlarda kullanılacak hidrojen esaslı yakıt pili prototipi geliştirdiği haberine yer verilmişti. Yaklaşık iki yıl önce, Arçelik, Tofaş, Ford Otosan ve Türk Demirdöküm'den oluşan bir konsorsiyumun da beyaz eşya ve otomobillerde kullanılacak hidrojen esaslı yakıt pilleri konusunda, bu yeni teknoloji alanına giriş açısından önemli sayılacak bir araştırma başlattığını biliyoruz. Yakıt pilleri, sürdürülebilir enerji kaynaklarından yararlanmaya yönelik olarak yapılan ve dünyanın gelişmiş ülkelerinde giderek hız kazanan teknolojik araştırmaların önemli çıktılarında biri. Adını çokça andığım Vizyon 2023'te de, yakıt pilinin Türkiye için önceliği olan bir teknolojik faaliyet konusu olduğu ortaya konmuştu. Türkiye bu alana girmekte geç kaldı; ama, ürettikleri ürünlerde kendi özgün teknolojilerine dayalı yakıt pillerini kullanma arayışında olan firmalarımızın çabaları, bu alandaki rekabet yarışında, en azından arkalarda kalmamalarını sağlayacak ve ilerisi için

imkân yaratacak. Bu, işin sevindirici yanı; işin üzücü yanı da, aynı günlü gazetede yer alan bir sohbet sırasında, Vestel İcra Grubu Başkanı Ömer Yüngül'ün Özlem Yüzak'a söyledikleri. Yüzak soruyor: “[Bu araştırmanızda] neden TÜBİTAK'tan da destek almadınız?” Soruyu Yüngül, “Bizim için zaman son derece önemli. **İşi yavaşlatabilecek** bütün katmanlardan uzak durduk”, diye yanıtlıyor.

Bütün ülkeler ARGE'ye yönelen firmalarının elinden tutarken, bizde, elinden tutulursa, tam tersine zarar görüleceğinden söz edilmesi oldukça acı. Bu durumu hep birlikte düşünmemiz gerekli.

<http://www.inovasyon.org>

CBT. 06 Ağustos 2005.